

Veel gestelde vragen over De Nieuwe Route

Kaders

Wat is het doel van de kaders?

De Nieuwe Route staat voor samen met alle betrokkenen besluiten over te voeren beleid. Na het bepalen van de kwestie (het probleem dat voorligt) worden kaders opgesteld. Het doel van de kaders is dat het plan - dat door alle betrokkenen gemaakt wordt als oplossing voor de kwestie - getoetst wordt aan de kaders. Als het plan binnen de kaders blijft kan het doorgang vinden. Wanneer de kaders zijn vastgesteld wordt hier verderop in het proces geen discussie meer over gevoerd. Wel wordt er tijdens de plandag uitleg gegeven over de kaders, zodat de context en de betekenis van de kaders voor alle betrokkenen helder zijn.

Wat is het belang om voor de vijf peelmunicipaliteiten één en dezelfde set van kaders vast te stellen?

Op de plandag gaan de deelnemers aan de slag met het vinden van een oplossing voor de kwestie. Dit betekent dat de deelnemers moeten kunnen beschikken over 1 set van heldere kaders, om te voorkomen dat er discussie ontstaat over de vraag wat nu de kaders zijn waarbinnen de oplossing moet passen (en of de kaders in alle gemeenten gelden). Uiteraard is er wel de mogelijkheid om de kaders nader toe te lichten op de plandag, en de context van de kaders te schetsen (zoals de relatie tussen de kaders en de budgetverantwoordelijkheid van gemeenteraden).

Waarom zijn de kaders niet SMART geformuleerd?

De kaders kunnen gezien worden als de hoofdlijnen en randvoorwaarden van nieuw te maken beleid. De kaders bepalen in feite dus de speelruimte waarbinnen de betrokkenen het plan kunnen maken. Als deze te zeer dichtgetimmerd worden is het risico dat goede ideeën aan de voorkant al afvallen en de ruimte voor innovatie beperkt is.

Wat betekenen deze kaders voor de toepasselijkheid van de Verordeningen van de raden en de door de colleges vastgestelde nadere regels maatschappelijk ondersteuning? Een voorbeeld: waar blijft de huidige norm in de nadere regels “een schoon en leefbaar huis”, “het beschikken over schone en draagbare kleding”? en het daarbij horende toetsingskader? Het plan dat betrokkenen op de plandag maken, zal nader moeten worden uitgewerkt. Mogelijk betekent dit ook dat er kaders, zoals de Verordening en de Nadere regels moeten worden aangepast.

Wat is de juridische grondslag van de nu voorgestelde kaders?

De kaders zijn het toetsingskader waaraan het plan wordt getoetst. De actuele wet- en regelgeving is een kader.

Rollen en verantwoordelijkheden

In het raadsvoorstel staat “Toetsing door het Algemeen Bestuur van GR Peelmunicipaliteiten is eenvoudiger en sneller te realiseren dan via een raadstraject met vijf gemeenteraden”; wat doet dit met de positie van inwoners, wat is de rol van de colleges en de raad dan? Worden zij hierover geïnformeerd?

We merken dat De Nieuwe Route de nodige vragen oproept. Dat is begrijpelijk, want het gaat over een andere aanpak van een vraagstuk, waarbij er voor alle betrokkenen een andere rol dan gebruikelijk is. In De Nieuwe Route staat het vertrouwen in onze inwoners, cliënten en alle andere

betrokkenen bij het vraagstuk van huishoudelijke ondersteuning centraal. We vragen hen om een toekomstbestendig plan te maken voor huishoudelijke ondersteuning, dat óók betaalbaar moet zijn. Dit gebeurt op één gezamenlijke plandag voor alle vijf Peelgemeenten. Natuurlijk zullen de aanwezigen op de plandag zich uitgedaagd voelen om slimme oplossingen te zoeken, die ook betaalbaar zijn. Immers zullen ze het Algemeen bestuur van GR Peelgemeenten -als toetsend orgaan- moeten overtuigen. En het Algemeen bestuur -waarin ook de portefeuillehouder van de gemeente zit- zal alleen akkoord geven op een plan als het betaalbaar is en mits het plan ook aan de overige kaders voldoet. Enig vertrouwen in het proces is op zijn plaats. Het proces De Nieuwe Route heeft zich in de praktijk immers al bewezen. Voorbeelden over De Nieuwe Route kunt u terugvinden op www.ikbesluitmee.nl en www.datishelder.com. Mocht het Algemeen bestuur vinden dat een onderdeel van het plan moet worden aangepast of nader uitgewerkt, dan zal het plan op dit punt nog worden aangevuld door de aanwezigen op de plandag (of een deel daarvan). Hiervoor wordt zo nodig extra overleg gepland. De gemeenteraden worden geïnformeerd over de opbrengst van de plandag.

Waar kunnen de raden informatie vinden over de besluitvorming in DB en AB GR Peelgemeenten, wie houdt hierop toezicht? Hoe wordt de bestuurlijke verantwoordelijkheid ingevuld?

De Nieuwe Route brengt geen wijziging aan in de wijze waarop besluitvorming en verantwoording plaatsvindt bij het DB en AB. Het voert te ver hier in deze vraagstelling op in te gaan. Het DB heeft de colleges geadviseerd de kaders ter besluitvorming aan de gemeenteraden voor te leggen. Hieraan hebben de colleges gevolg gegeven, zonder wijzigingen aan te brengen in de kaders.

Wat is dan de rol van de gemeenteraad als het gaat om de kosten die voortvloeien uit het plan? De kosten van huishoudelijke ondersteuning zijn voor het overgrote deel zorgkosten. Deze maken geen onderdeel uit van de begroting van de gemeenschappelijke regeling Peelgemeenten (die ziet alleen op uitvoeringskosten). De GR doet niets anders dan een prognose maken van de zorgkosten. Aan de hand van de prognose wordt er budget geraamd in de begroting van elke individuele gemeente. Als de implementatie van het vastgestelde plan in het lopend jaar (zeg 2025) leidt tot meer kosten dan begroot (bijvoorbeeld vanwege een extra investering die pas op langere termijn rendeert), dan zal er een begrotingswijziging plaatsvinden in de vijf gemeenten. De motivering van de begrotingswijziging zal (moeten) liggen in de kwaliteit van het plan en de opbrengsten hiervan.

Wat verder te denken van het risico dat we als raad onszelf straks buitenspel gezet hebben terwijl wij wel aan de lat staan voor de kosten?

We merken dat De Nieuwe Route deze vraag oproept. Dat is begrijpelijk, want het gaat over een andere aanpak van een vraagstuk, waarbij alle betrokkenen een andere rol hebben dan gebruikelijk. In De Nieuwe Route staat het vertrouwen in en de (ervarings)deskundigheid van onze inwoners, cliënten en alle andere betrokkenen bij het vraagstuk van huishoudelijke ondersteuning centraal. We vragen ze om een toekomstbestendig plan te maken voor huishoudelijke ondersteuning, dat óók betaalbaar moet zijn. De aanwezigen op de plandag zullen zich uitgedaagd voelen om slimme oplossingen te zoeken, die ook betaalbaar zijn. Immers zullen ze het Algemeen bestuur -als toetsend orgaan- moeten overtuigen. En het Algemeen bestuur -waarin ook de portefeuillehouder van deze gemeente zit- zal alleen akkoord geven op een plan als het betaalbaar is. Enig vertrouwen in het proces is dus op zijn plaats. Want dit proces heeft zich in de praktijk ook bewezen. En mocht het Algemeen bestuur vinden dat een onderdeel van het plan moet worden aangepast of nader uitgewerkt, dan zal het plan op dit punt nog worden aangevuld door de aanwezigen op de plandag (of een deel daarvan). Hiervoor wordt zo nodig extra overleg gepland. Verder zal de implementatie van het plan landen in de gebruikelijke begrotingscyclus. Een verwachte budgetoverschrijding zal dus zo nodig leiden tot een (tussentijdse) begrotingswijziging etc.

Wat is de rol van de colleges en de raad na de plandag?

De colleges hebben het voorstel voor de kaders aan de gemeenteraden voorgelegd, op advies van het Dagelijks bestuur van GR Peelgemeenten. Mogelijk hebben ze ook weer een rol bij de uitwerking van het plan. Als het plan bijvoorbeeld aanleiding geeft tot aanpassing van de Nadere regels maatschappelijke ondersteuning, dan besluit het college hier over. De gemeenteraden hebben in de eerste plaats een rol bij de vaststelling van de kaders en eventueel later in het kader van budgetrecht.

De kaders geven ruimte om na een evaluatie het beleid bij te stellen. Hoe wordt voorkomen dat, zonder dat de raad enige inbreng heeft, er in enkele jaren een werkwijze is waarin eerdere kaders niet mee te herkennen zijn?

De wet- en regelgeving kan snel wijzigen. Denk in dit verband aan de aangekondigde afschaffing van het abonnementstarief per 2026. En dat geldt ook voor andere ontwikkelingen. Het is dus onvermijdelijk dat er enige ruimte moet zijn om het plan aan te passen in de loop van de tijd. Een majeure toekomstige beleidswijziging zal echter via de reguliere processen worden opgepakt.

Plan/plandag

Wat wordt bedoeld met “het plan” in de kaders?

Op de plandag komen de aanwezigen tot een voorstel voor een oplossing in relatie tot ‘de kwestie’. Eigenlijk betreft het een serie besluiten over de aanpak. Noodzakelijkerwijs zal de oplossing nog nader moeten worden uitgewerkt door de GR, de gemeenten en/of door de deelnemers aan de plandag zelf. Om een idee te krijgen hoe een oplossing eruit kan zien, kan verwezen worden naar de website ikbesluitmee.nl. Voor verschillende projecten is aangegeven wat de plandag aan opbrengst heeft opgeleverd.

Er wordt gesproken over ruimte voor lokaal maatwerk, hoe ver kunnen de gemeentes daarin gaan? Wordt het een cafetariamodel?

We willen een plan (oplossing) dat goed uitvoerbaar is in de vijf Peelgemeenten, en niet tot extra administratieve lasten leidt. Dat betekent dat het plan op hoofdlijnen voor alle vijf gemeenten gelijk zal moeten zijn. Maar elke lokale situatie is net anders, en daarom is er ook ruimte voor enig lokaal maatwerk.

Wat als er geen consensus is?

Het besluitvormingsproces berust niet op consensus maar op consent. Waar het er bij consensus om gaat dat iedereen het met het besluit eens moet zijn, gaat het er bij consent om dat niemand het er fundamenteel mee oneens is. Met andere woorden; iedereen moet met het plan kunnen leven.

Wie zijn de deelnemers aan de plandag?

De kwestie bepaalt de kring. Het uitgangspunt bij De Nieuwe Route, is dat de kwestie (in dit geval een duurder wordende zorg en toenemende zorgvraag waar een oplossing voor gevonden moet worden) de kring van deelnemers bepaalt. Dat betekent, dat iedereen die zich betrokken voelt bij deze kwestie mag deelnemen. Daar vindt aan de poort geen selectie op plaats.

In de praktijk werken we als volgt. We vragen de kaderstellende partij, in dit geval zijn dat de vijf deelnemende gemeenten in GR Peelgemeenten, welke mensen we in ieder geval moeten uitnodigen voor een voorbereidend gesprek (dat is een voorwaarde voor deelname aan de plandag). Daar is inmiddels een lijst van opgesteld door de beleidsmedewerkers Wmo van de vijf gemeenten. Deze mensen nodigen we uit voor een voorbereidend gesprek waarin we de methode uitleggen, de kaders bespreken en aan hen vragen wat zij nodig hebben om het gesprek op de

plandag goed te kunnen voeren. Wat we ook in elk gesprek nadrukkelijk aan de orde stellen is de vraag wie er volgens hen nog meer mee moeten doen aan het proces. Die mensen worden ook weer uitgenodigd voor een voorbereidend gesprek. Hetzij via de deelnemers zelf, hetzij via ons, met inachtneming van de privacywetgeving. Zo bereiken we via een soort olievlek alle mensen die zich betrokken voelen bij het vraagstuk; ook 'het stille midden' dat in de gesprekken op de plandag helpt om de tegenstellingen bij elkaar te brengen.

Uiteindelijk is het aan de mensen zelf of ze mee willen doen of niet. We roepen vooral ook de mensen op die twijfelen of ze wel mee willen of kunnen doen aan de plandag, om naar een voorbereidend gesprek te komen en daarna pas te bepalen of ze naar de plandag komen of niet. Door over zorgen of obstakels in gesprek te gaan kunnen we het zo goed en makkelijk mogelijk maken voor mensen om mee te doen. Wat we *niet* doen is mensen aan de haren naar de plandag slepen. Dus ja, iedereen die zich betrokken voelt proberen we naar de plandag te krijgen. Maar lukt dat niet, dan is die beslissing aan de mensen zelf. De ervaring is dat er altijd een paar mensen afhaken, maar dat voor alle belangen en perspectieven genoeg mensen aanwezig zijn om met elkaar een goed besluit te nemen.

Roep uw achterban dan ook vooral op om deel te nemen aan het proces. Dat maakt de kring zo groot mogelijk. Verder wordt natuurlijk via de communicatiekanalen van de vijf gemeenten met regelmaat de boodschap verspreid, en ook via posters, de website ikbesluitmee.nl en via aandacht in de (lokale) media.

Hoeveel deelnemers moeten er minimaal zijn?

Er is geen minimumaantal deelnemers. Een flink aantal organisaties die al betrokken zijn bij het onderwerp (denk aan KBO's, zorgorganisaties etc.) zal actief uitgenodigd worden voor het proces. Verder zal er geïnvesteerd worden in een gedegen communicatietraject richting inwoners. De verwachting is dus een flinke opkomst. Er is overigens ook geen maximaal aantal deelnemers.

Wat als de deelname onevenredig verdeeld is?

Onevenredigheid is in De Nieuwe Route geen probleem. We nemen namelijk geen besluiten op basis van meerderheid van stemmen. We besluiten op basis van consent: iedereen moet met het plan kunnen leven. Als er op de plandag zwaarwegende bezwaren zijn tegen een besluit, dan wordt daarvoor met elkaar een oplossing gezocht. Net zolang tot iedereen aanwezig met het plan kan leven. Daarnaast doen we niet aan vertegenwoordiging. Alle deelnemers aan de plandag doen mee namens zichzelf. En daarbij geldt: één mens, één stem. De stem van de bestuursvoorzitter telt net zo zwaar als de stem van een cliënt, mantelzorger, werknemer of wie dan ook in de zaal.

Verder hebben alle vijf gemeenten aangegeven welke organisaties actief moeten worden benaderd. We hebben daarmee een flink aantal organisaties dat actief wordt benaderd. Hierop staan bijvoorbeeld de KBO's, Wmo-adviesraden, dorpsondersteuners, zorgaanbieders én de huishoudelijke hulpen zelf, het Zorgkantoor, welzijnsorganisaties, cliëntondersteuners enz.

Wat als er te weinig deelnemers zijn?

Iedereen die zich betrokken voelt bij het onderwerp huishoudelijke hulp wordt uitgenodigd mee te doen in het proces. Alle mensen met verschillende belangen en perspectieven brengen we op één moment in één ruimte bij elkaar om een oplossing te vinden. De ervaring leert ons dat mensen graag meedoen, omdat ze op die manier invloed hebben op iets wat voor hen belangrijk is. Ze worden in de gelegenheid gebracht verantwoordelijkheid te nemen en eigenaarschap te tonen. Ze worden gehoord en gezien. De kans dat er te weinig deelnemers zijn is daarmee heel klein: het kan teveel mensen iets schelen, populair gezegd.

Maar ook wanneer een kleine groep mensen in staat is om een antwoord te vinden op de centrale vraag, blijvend binnen de gestelde kaders, dan kan dat een kwalitatief heel goed plan opleveren. Een plan dat bij toetsing aan de kaders overeind blijft en dus uitgewerkt zal worden.

Ervaringen en tevredenheid

Wat zijn de ervaringen in den lande met De Nieuwe Route tot nu toe?

Hoewel De Nieuwe Route in Nederland nog een vrij unieke en innovatieve manier van werken is heeft een aantal gemeenten hier al goede ervaringen mee opgedaan. Zie hiervoor bijvoorbeeld: <https://www.t-diel.nl/gebiedsuitbreiding-burgum-west>, <https://www.samenbesluiten.nl/sportvisiemeppel>, <https://ikbesluitmee.nl/projecten/hulst/>.

Waarom is gekozen voor dit systeem en dit bureau?

Anke Siegers is de bedenker van De Nieuwe Route. Dit is een unieke aanpak om te komen tot - door inwoners- gedragen plannen. Zij heeft hier ook diverse publicaties aan gewijd (zie verder www.datishelder.com). Gemeenten en andere organisaties die starten met een traject volgens De Nieuwe Route worden hierin ook begeleid door Anke of procesbegeleiders waarmee ze nauw samenwerkt.

Wanneer is het college tevreden?

Als er een plan komt voor toekomstbestendige organisatie van huishoudelijke ondersteuning, dat voldoet aan de kaders zoals die door de gemeenteraad zijn vastgesteld.

Overig

In de infograaf is te lezen, dat er al sinds maart aan het HO traject via De Nieuwe Route wordt gewerkt. Is dit juist?

De voorbereidingen om aan de slag te gaan met De Nieuwe Route zijn inderdaad rond maart 2024 concreter geworden. Er is bijvoorbeeld gestart met het opvragen en beoordelen van een offerte, afstemming op ambtelijk en bestuurlijk niveau.

Wat zijn de kosten van deze heroriëntering, inhuren bureau en bijkomend?

De kosten zitten in de ambtelijke voorbereidingstijd, de ingekochte procesbegeleiding (tot een maximum van € 60.000) en eventueel de kosten van het organiseren en faciliteren van de plandag (kosten nog niet bekend). Deze kosten worden voldaan vanuit de begroting van GR Peelgemeenten.